ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΥΝΘΗΚΩΝ
ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΤΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ταχ. Δ/νση : Πειραιώς 40
Ταχ. Κώδικας : 101 82 ΑΘΗΝΑ
Fax : 210 3214294
Πληροφορίες : Α. Μοίρου
Τηλέφωνα : 210 3214310, 210 3214436,
210 3213673
e-mail : antchristodoulou@ypakp.gr
amoirou@ypakp.gr

Αθήνα 24-12-2012

Αρ.πρωτ: 29175/1132

ΠΡΟΣ: Ως πίνακας αποδεκτών

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Εφαρμογή διατάξεων ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων στα προγράμματα κοινωφελούς χαρακτήρα του Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013».

Η κοινωφελής εργασία αποτελεί ιδιαίτερη περίπτωση απασχόλησης εργαζομένων για περιορισμένο χρονικό διάστημα (5 μήνες), σε χώρο τον οποίο δεν εποπτεύει ο εργοδότης που προβαίνει στην πρόσληψη (**δικαιούχος φορέας**). Συγκεκριμένα, οι εργαζόμενοι απασχολούνται σε χώρο τον οποίο εποπτεύει ο αποδέκτης των υπηρεσιών (**συμπράττων φορέας**), και ως εκ τούτου προκαλούνται εύλογα ερωτήματα αναφορικά με την κατανομή της ευθύνης για την εφαρμογή της νομοθεσίας για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία.

Στόχος της παρούσας εγκύκλιου, η οποία συντάχθηκε μετά από συνεργασία της Γενικής Δ/νσης Συνθηκών και Υγιεινής της Εργασίας και των αρμόδιων υπηρεσιών του Σ.ΕΠ.Ε., είναι η εξυπηρέτηση του νομοθετικού σκοπού για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των ανωτέρω εργαζομένων, χωρίς να απαιτούνται νέες νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες επιφέρουν μεγάλη αύξηση του διοικητικού κόστους ή καθιερώνουν διαδικασίες ή ενέργειες, οι οποίες δεν συνεισφέρουν ουσιαστικά στην επίτευξη του τελικού στόχου.

Παρατίθενται οι σχετικές διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας:

1. **ν.3996/2010** «Αναμόρφωση του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας, ρυθμίσεις θεμάτων Κοινωνικής Ασφάλισης και άλλες διατάξεις».
   Άρθρο 89, παρ. 4,5

   4.Για την εφαρμογή και εκτέλεση των προγραμμάτων κοινωφελούς εργασίας οι δικαιούχοι φορείς μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα υποχρεούνται να διασφαλίζουν την υγιεινή και ασφάλεια στον τόπο παροχής εργασίας των προσώπων που απασχολούνται σε αυτούς.

   5. Η παρούσα διάταξη έχει εφαρμογή και για κάθε πρόγραμμα κοινωφελούς εργασίας που έχει ήδη προκηρυχθεί.

2. **κ.υ.α. 1.5131/οικ.3.949/2011** «Σύστημα Διαχείρισης, Αξιολόγησης, Παρακολούθησης και Ελέγχου – Διαδικασία Εφαρμογής της πράξης: «Δημιουργία θέσεων απασχόλησης σε τοπικό επίπεδο μέσω προγραμμάτων κοινωφελούς χαρακτήρα», στο πλαίσιο του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς για την Προγραμματική Περίοδο 2007−2013.

   Άρθρο 3, παρ.3.2- Συμπράττοντες Φορείς *εργασίας …» και Ν. 3850/10 (ΦΕΚ 84/Α/2-6-2010) «Κύρωση νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων».*

Οι συμπράττοντες φορείς θα πρέπει:

• να έχουν διασφαλίσει τους λοιπούς απαιτούμενους για την εκτέλεση του έργου πόρους, πλην του εργασιακού και ασφαλιστικού κόστους, το οποίο θα καλύπτεται από το πρόγραμμα

3. **ν.3850/2010** «Κύρωση του Κώδικα νόμων για την υγεία και την ασφάλεια των εργαζομένων».
Άρθρο 3, παρ.1-Ορισμοί**, άρθρο 8-**Υποχρέωση απασχόλησης τεχνικού ασφάλειας και ιατρού εργασίας της επιχείρησης**, άρθρο 9-**Παροχή υπηρεσιών προστασίας και πρόληψης**, άρθρο 14-**Συμβουλευτικές αρμοδιότητες του τεχνικού ασφάλειας**, άρθρο 15, παρ.1,2-** Επίβλεψη συνθηκών εργασίας**, άρθρο 17-**Συμβουλευτικές αρμοδιότητες του ιατρού εργασίας, **άρθρο 18-**Επίβλεψη της υγείας των εργαζομένων, **άρθρο 42, παρ.1,5,8 και 9-** Γενικές υποχρεώσεις εργοδοτών,

Με την επιφύλαξη των άλλων διατάξεων του παρόντος κώδικα, όταν πολλές επιχειρήσεις μοιράζονται τον ίδιο τόπο εργασίας, οι εργοδότες οφείλουν να συνεργάζονται για την εφαρμογή των διατάξεων σχετικά με την ασφάλεια, την υγεία και την υγιεινή και λαμβάνοντας υπόψη τη φύση των δραστηριοτήτων να συντονίζουν τις δραστηριότητές τους για την προστασία των εργαζομένων και την πρόληψη των επαγγελματικών κινδύνων, να αλληλοενημερώνονται και να ενημερώνει ο καθένας τους υπ' αυτόν εργαζομένους και τους εκπροσώπους τους για τους κινδύνους αυτούς. Την ευθύνη συντονισμού των δραστηριοτήτων αναλαμβάνει ο εργοδότης που έχει υπό τον έλεγχο του τον τόπο όπου εκτελούνται εργασίες, εξαιρουμένων των περιπτώσεων που έχουν γίνει ειδικές ευνοϊκότερες νομοθετικές ρυθμίσεις.

4. **ν. 4052/12** «Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις.»

Άρθρο 125-Ασφάλεια και υγεία στην εργασία για τους προσωρινά απασχολούμενους.

1. Οι μισθωτοί με σύμβαση ή σχέση προσωρινής απασχόλησης απολαμβάνουν όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία κατά την εργασία, το ίδιο επίπεδο προστασίας με αυτό που παρέχεται στους άλλους εργαζόμενους του έμμεσου εργοδότη. Ο έμμεσος εργοδότης, με την επιφύλαξη συμβατικής πρόβλεψης για συνευθύνη σωρευτικά και της Ε.Π.Α., είναι υπεύθυνος για τις συνθήκες υπό τις οποίες εκτελείται η εργασία του μισθωτού και για το εργατικό ατύχημα.

5. Υπόδειγμα της Ειδικής υπηρεσίας Διαχείρισης Ε.Π. «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού 2007-2013» - **Μνημόνιο/Συμφωνία Συνεργασίας**

Άρθρο 4ο - Πλαίσιο συνεργασίας - Αρμοδιότητες και Υποχρεώσεις συμβαλλομένων μερών

α) Ο Δικαιούχος αναλαμβάνει:

- *Ο Δικαιούχος έχει κάθε ευθύνη και υποχρέωση για την τήρηση των διατάξεων των νόμων περί Υγιεινής και Ασφάλειας στους χώρους εργασίας Ν.1568/1985 (ΦΕΚ 177/Α/18-10-1985) «Υγιεινή και ασφάλεια των Εργαζομένων» π.δ. 16/96 (ΦΕΚ 10/Α/18-1-1996) «Ελάχιστες προδιαγραφές ασφάλειας και υγείας στους χώρους*

β) Ο Συμπράττων Φορέας αναλαμβάνει:

- *Την κάλυψη οποιασδήποτε δαπάνης (εκτός της μισθολογικής και ασφαλιστικής) που είναι απαραίτητη για την υλοποίηση του προγράμματος, και συγκεκριμένα……...*

Κατόπιν των ανωτέρω, διευκρινίζονται τα εξής σημεία που αφορούν στην εφαρμογή της νομοθεσίας για την ΑΥΕ:

1. <u>Γενικές αρχές προστασίας της ΑΥΕ των εργαζομένων</u>

α) Οι εργαζόμενοι του δικαιούχου που υπάγονται στο θεσμό της κοινωφελούς εργασίας πρέπει να απολαμβάνουν τουλάχιστον το **ίδιο επίπεδο προστασίας** στα θέματα ΑΥΕ με αυτό των εργαζομένων του συμπράττοντα. Στην επίτευξη του στόχου αυτού οφείλουν να **συμβάλλουν και οι δύο** φορείς-εργοδότες (δικαιούχος και συμπράττων). Με τη συνεργασία τους λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα για την προστασία της ασφάλειας και της υγείας των εργαζομένων του προγράμματος, συμπεριλαμβανομένων των δραστηριοτήτων πρόληψης των επαγγελματικών κινδύνων, ενημέρωσης και κατάρτισης, καθώς και της δημιουργίας της απαραίτητης οργάνωσης και της παροχής των αναγκαίων μέσων.

β) Ο **δικαιούχος** έχει την υποχρέωση διασφάλισης της ΑΥΕ των προσώπων που απασχολούνται από αυτόν και υπάγονται στον θεσμό της κοινωφελούς εργασίας, στον τόπο παροχής εργασίας. Με πρωτοβουλία επομένως του δικαιούχου και σε συνεργασία με τον συμπράττοντα καθορίζονται οι επιμέρους υποχρεώσεις των δύο μερών για την εφαρμογή των διατάξεων της εργατικής νομοθεσίας προς κάλυψη των εργαζομένων του προγράμματος σε θέματα ΑΥΕ. Η **δέσμευση των δύο μερών** με τους συμφωνηθέντες όρους αποτυπώνεται γραπτώς με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο, έστω και με μεταγενέστερη του Μνημονίου «**συμφωνία».**

γ) Ο **συμπράττων** οφείλει να απασχολεί τους εργαζομένους του προγράμματος μόνον στις θέσεις που έχουν προδιαγραφεί στο εν λόγω πρόγραμμα και αφού βεβαιωθεί για κάθε εργαζόμενο ότι διαθέτει τα απαιτούμενα προσόντα ή ικανότητες.

2. <u>Υποχρεώσεις εργοδοτών (εκτίμηση κινδύνου, απασχόληση ΤΑ και ΙΕ, αναγγελία εργατικού ατυχήματος, τήρηση βιβλίων και αρχείων, χορήγηση ΜΑΠ)</u>

α) Ο **συμπράττων** έχει την ευθύνη **συντονισμού** των δραστηριοτήτων που εκτελούνται τόσο από τους δικούς του εργαζομένους, όσο και από τους εργαζομένους του προγράμματος. Στο πλαίσιο αυτό κι εφόσον απαιτείται, αναπροσαρμόζεται, κατόπιν συμφωνίας δικαιούχου-συμπράττοντα, η **γραπτή εκτίμηση επαγγελματικού κινδύνου**, αφού ληφθούν υπόψη όλα τα νέα δεδομένα και οι συνθήκες που προκύπτουν από την απασχόληση των εργαζομένων με κοινωφελή εργασία. Ο ΤΑ και ο ΙΕ του δικαιούχου συνεργάζονται με τον ΤΑ και ΙΕ του συμπράττοντα για την αναπροσαρμογή της εκτίμησης κινδύνου. Στην περίπτωση που θεωρηθεί ότι η υπάρχουσα εκτίμηση κινδύνου του συμπράττοντα, καλύπτει πλήρως όλους τους σχετικούς κινδύνους και απαιτήσεις, πρέπει να αποτυπωθεί η θέση αυτή εγγράφως π.χ. με αναγραφή στο βιβλίο υποδείξεων. Εάν ο **δικαιούχος** αναλάβει τη σύνταξη ξεχωριστής εκτίμησης κινδύνου για την ΑΥΕ των εργαζομένων του προγράμματος, αυτή τηρείται στην έδρα του δικαιούχου και αντίγραφο της στο χώρο του συμπράττοντα, ο οποίος λαμβάνει γνώση αυτής και εφαρμόζει τα προβλεπόμενα μέτρα ασφάλειας.

β) Ο δικαιούχος εξασφαλίζει την **παροχή υπηρεσιών ΤΑ και ΙΕ**, στους εργαζόμενους του προγράμματος στους χώρους εργασίας. Ο τρόπος άσκησης των καθηκόντων των ΤΑ και ΙΕ δικαιούχου-συμπράττοντα, το εύρος των αρμοδιοτήτων τους, οι διαδικασίες συνεργασίας τους, καθώς και τυχόν άλλα πρακτικά ζητήματα για την παροχή των υπηρεσιών τους, καθορίζονται με σαφή και συγκεκριμένο τρόπο στην μεταξύ των δύο μερών «**συμφωνία».**

γ) Στην έδρα του **δικαιούχου** τηρείται θεωρημένο **βιβλίο υποδείξεων**, στο οποίο καταχωρούνται όλες οι υποδείξεις που γίνονται από τους ΤΑ και ΙΕ και αφορούν τους εργαζομένους του προγράμματος, εξασφαλισμένης σε κάθε περίπτωση της ύπαρξης αντιγράφου των υποδείξεων στην έδρα του **συμπράττοντα.** Δεν αποκλείεται η χρησιμοποίηση του ήδη υπάρχοντος βιβλίου υποδείξεων του **συμπράττοντα**, εξασφαλισμένης σε κάθε περίπτωση της ενημέρωσης των δύο εργοδοτών, ως και των άλλων εμπλεκόμενων μερών.

δ) Στις περιπτώσεις υποχρέωσης του δικαιούχου για απασχόληση ιατρού εργασίας, οι **ιατρικοί φάκελοι** των εργαζομένων του προγράμματος τηρούνται στην έδρα του **δικαιούχου**, τηρουμένου σε κάθε περίπτωση του ιατρικού απορρήτου. Αντίγραφα των βεβαιώσεων καταλληλότητας κοινοποιούνται στον συμπράττοντα. Εάν ο συμπράττων διαθέτει ιατρό εργασίας, τότε οι ιατρικοί φάκελοι είναι δυνατόν να τηρούνται και στον υπάρχοντα για το σκοπό αυτό χώρο του συμπράττοντα, εξασφαλίζοντας έτσι την ευκολία ως προς τη σύνταξη και τήρηση των ιατρικών φακέλων από τον ΙΕ του δικαιούχου, ως προς τη συνεργασία των δύο ΙΕ, αλλά και ως προς την πρόσβαση στα στοιχεία από τις αρμόδιες ελεγκτικές αρχές. Σε κάθε περίπτωση, η τήρηση των ιατρικών φακέλων, καθώς και η φύλαξή τους μετά τη λήξη του προγράμματος, γίνονται με ευθύνη του ΙΕ του δικαιούχου.

ε) Την ευθύνη **αναγγελίας εργατικού ατυχήματος** προς τις αρμόδιες αρχές έχει ο **δικαιούχος**, ο οποίος ενημερώνεται άμεσα από το συμπράττοντα. Στην έδρα του **δικαιούχου** τηρείται **βιβλίο ατυχημάτων,** στο οποίο καταχωρούνται όλα τα ατυχήματα που αφορούν τους εργαζομένους του προγράμματος, εξασφαλισμένης σε κάθε περίπτωση της ύπαρξης των σχετικών στοιχείων στην έδρα του **συμπράττοντα.** Το εργατικό ατύχημα σε βάρος εργαζομένου του προγράμματος, ερευνάται από κοινού με συνεργασία του ΤΑ του δικαιούχου και του ΤΑ του συμπράττοντα. Παράλληλα, με ευθύνη του **συμπράττοντα**, διασφαλίζονται οι σχετικές με την παροχή Α΄ βοηθειών ενέργειες και γενικά κάθε πρόβλεψη σχετική με χώρους και υλικά πρώτων βοηθειών, καθώς και με ζητήματα διάσωσης, πυρασφάλειας και εκκένωσης των χώρων. Σε περίπτωση σοβαρού ή θανατηφόρου ατυχήματος ο συμπράττων πρέπει να τηρεί αμετάβλητα όλα τα στοιχεία που δύνανται να χρησιμεύσουν για εξακρίβωση των αιτίων του ατυχήματος.

στ) Αν οι συνθήκες εργασίας το απαιτούν, στους εργαζομένους του προγράμματος πρέπει να παρέχονται τα κατάλληλα **μέσα ατομικής προστασίας** (ΜΑΠ). Ενδεικτικό στοιχείο της ανάγκης χορήγησης ΜΑΠ είναι και το αν αυτά χορηγούνται στους άλλους εργαζόμενους του συμπράττοντα που έχουν παρόμοιο αντικείμενο εργασίας και οπωσδήποτε εφόσον προκύπτει τέτοια ανάγκη από την εκτίμηση κινδύνου για τις συγκεκριμένες θέσεις εργασίας. Στις εργασίες που είναι αναγκαία η χρήση ΜΑΠ, ο **συμπράττων** δεν πρέπει να τις αναθέτει ή να επιτρέπει την εκτέλεσή τους σε εργαζομένους του προγράμματος, εφόσον δεν εφοδιάζονται με ΜΑΠ.

ζ) Ανάλογα με τις υπάρχουσες ιδιαιτερότητες (π.χ. απομακρυσμένος χώρος εργασίας, μεγάλος αριθμός απασχολούμενων, αυξημένη επικινδυνότητα εργασιών), είναι δυνατή η διαφοροποίηση ορισμένων από τις παραπάνω αναφερθείσες περιπτώσεις, κατά την κρίση του Επιθεωρητή Εργασίας, εξασφαλίζοντας σε κάθε περίπτωση το απαιτούμενο επίπεδο προστασίας ΑΥΕ των εργαζομένων.

η) Τα σχετικά με την ΑΥΕ των εργαζομένων του προγράμματος στοιχεία πρέπει να είναι στη διάθεση των αρμόδιων ελεγκτικών οργάνων.

Σύμφωνα με τις αναφερόμενες στην παρούσα εγκύκλιο διατάξεις και οδηγίες, προκύπτει, εν γένει, **σωρευτική συνευθύνη** των εμπλεκομένων μερών, με ανάλογες επιπτώσεις τόσο στην υποβολή υποδείξεων από τα αρμόδια ελεγκτικά όργανα, όσο και σε ενδεχόμενη επιβολή κυρώσεων.

Εσωτερική Διανομή:

1. Γραφείο κ. Υφυπουργού
2. Γραφείο κ$_{ας}$ Γενικής Γραμματέως
3. Γραφείο Νομικού Συμβούλου
4. Γραφεία Γεν. Διευθυντών
5. Όλες τις Διευθύνσεις της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου
6. Κ.Φ

ΑΚΡΙΒΕΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ
Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Ο
ΑΝΑΠΛ. ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΑΝΤ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ